

HISTORISKE PLANTER FRA *Oldemors hage*

Et samarbeid mellom Botanisk hage, Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo
og GERIA - Oslo kommunes ressurscenter for demens/alderspsykiatri

Oldemors hage er en hage med gamle planter, tilrettelagt for personer med demens. Oldemors hage er et unikt tilbud til Oslos demensrammede og deres pårørende. Her kan gamle hageplanter sammen med kjente hageelementer

som vannpost, lysthus og stakittgjerde stimulere sansene og fremkalle minner. Hagen er utviklet i samarbeid mellom Botanisk hage og GERIA, mens plantearven tas vare på i samarbeid med Norsk Genressurscenter.

Årlig vil Botanisk hage dyrke fram et utvalg historiske planter til sykehjem i Oslo. I 2009 får sykehjemmene tilbud om følgende historiske stauder: *Kjempekrage*, *prydstorkenebb* og *abrodd*

Kjempekrage

Kjempekrage (*Leucanthemum x superbum*) er en hagehybrid, en krysning, som ser ut som en kjempestor prestekrage. Foreldreartene vokser i Sørvest-Europa. Blomstringen varer lengre enn hos vanlig prestekrage.

Flere gamle barneregler forbindes med prestekrage, men kan like gjerne brukes på kjempekrage: Jentene nappet av en etter en av de hvite tungekronene mens de sa "prest, prost, enkemann, ungkar", og den man sist nevnte, skulle man skulle gifte seg med. "Elsker, elsker ikke" er en annen variant.

Kjempekrage har vært dyrket som hageplante i Norge siden slutten av 1800-tallet. Den trenger oppbinding på steder med mye vind, men er ellers en lettstelt plante. Den formeres lettest ved å deles vår eller høst.

Denne planten er hentet fra en hage på Nøtterøy. Hagen tilhørte Olaf Knudsen, sønn av Henrik Wergeland.

Prydstorkenebb

Prydstorkenebb (*Geranium x magnificum*) tilhører storkenebbfamilien og er en krysning mellom to storkenebb-arter fra Kaukasus. I noe hagehistorisk litteratur er den også omtalt under navnet julistorkenebb.

Prydstorkenebb er steril og setter ikke frø. Den trives i sola og kan brukes både i stauderabatter og som en bunndekkende plante. Den blir 40-60 cm høy og har en tett, buskaktig vekst. Bladverket er vakkert fliket og får fine høstfarger.

Blomstene kommer vanligvis i juli, og er fiolette med mørke årer. Planten formeres enkelt ved deling vår eller høst.

Denne planten er samlet fra en hage i Esvika, Asker.

Abrodd

Abrodd (*Artemisia abrotanum*) er en liten og sterkt aromatisk busk med fint oppdelte, gråhårete blad på oppstående greiner. Den tilhører kurvplantefamilien og er i samme slekt som malurt, estragon og burot.

Abrodd har vært kjent i Norge i hvert fall siden 1600-tallet, og ble tidligere dyrket som duft- og medisinske plante over store deler av landet. Abrodd ble blant annet brukt som møllmiddel, i sarsalver, mot menstruasjonssmerter og som et antiseptisk middel. Abrodd ble også brukt i "kirkebuketter". Litt godlukt kunne vel komme godt med når gudstjenestene varte lenge. På gårdsbruk ble abrodd dyrket ved fjøsdøra eller kjøkkendøra, slik at man kunne få litt godlukt på hendene etter fjøstellet.

Planten er fullt hardfør og formeres ved stiklinger. Busken kan klippes kraftig ned, og blir da frodig det påfølgende året.

Denne planten er samlet fra en gård i Sør-Odal.

GERIA
Oslo kommunes ressurscenter for demens/alderspsykiatri

NATURHISTORISK MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO